

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

Szerkesztői szállítás:

Kül-műnőstörvény 181. szám.

Kiadó hivatal:

Középütea, Stein J. könyvkereskedése.

Hirdetési Ár: 5 hasábos garmond sorért 1-ször 7 kr., 2-ször 6 kr., 3-szor 5 kr., s minden hirdetés után 30 kr. bérlegdíj.
Hirdetések felvételnek Bécsben, Oppelk Alajosnál (Wollzeile 22. sz.) és Haasensteint és Vogelnél (Wollzeile 9. sz.).
Nyilvántartó cikkek sora után 20 kr. előleg befizetés mellett; a szerkesztőségben ezimzandók.
Előfizetés a hirdetés a kiadó-hivatalnál kezelik.

Megjelen e lap hetenkint háromszor, u. m.

kedden, esütörtökön és szombaton délel.

Előfizetési ár:

egész évre 12 frt, félre 6 frt, évnegyedre 3 frt.

Suffrage universelle.

Az európai mivelt társadalom kebelében e perczen egy idegrázó hír okoz fájdalmas megdöbbenést.

A mexikói tragoedia e szerint szomorubbán végződött, mint hinni lehetett volna.

Miksa császár a Habsburgház ezen fenkölt szellemű tagja, kiról — közbevetőleg legyen mondva — annak idejében fama azt sugá, hogy Magyarország irányában a legzordonabb időkben is méltányosabb felfogás szószólója volt, ki ezelezt három évvel hazájától s családjától meghasonlott kedélylyel vett búcsút, s elhagyva miramarei kéjlokában élvezett magányát, expatriálta magát a vén Európából, hogy fejére tegye a „népszavazat” alapján ünnepélyesen ajánlott mexikói császári koronát; ez a szerencsétlen fejedelem, kit a francia udvari politika oly könyyműn vitt bajba és hagyott a végén sorára; ez a sympathicus alak, ki a lovagkor érzelmdús becsűgyával, elhagyatva is, kész volt hősiég védni utolsó idegfeszítésig az egyszerű elfoglalt állást; ez a fiatal, alig 35 éves jeles férfi, kinek hivatása lehetett volna egy más szerencsésebb téren nagy és nem tragicus emléket hagyni maga után: nemcsak koronáját s nemcsak magas szellemű szép nejét vesztette el, ki örülten bolygott a miramarei magányban, hanem nagy tévedésért — a távirati tudósítások szerint, melyeknek hitelessége felől, fájdalom, kevés kétség marad — életével is kellett lakolnia. Árulás folytán a bennszülött köztársaságiak hatalmába esvén, június 19-kén reggel Vera-Cruzban fölelvették.

Vajha reményünk lehetne, hogy azon hiob-posta, mely e catastropha híré hozá az Oceanon túlról, nem valószínű. De akár valószínű, akár nem, itt egy nagy tanúság emelkedik ki intőleg, s vegyük azt tudomásul, mert igaz az, mire Herodot figyelmeztet: historia est magistra vitae!

E tanúság pedig az, hogy a suffrage universelle, a „népszavazás” tana, Julius Caesártól kezdve le III. Napoleonig és Miksa császárig mindig absolutismusra és óriási családokra vezetett. A hatalom eszköze lön az inkább, hogy saját önkényuralmát — a népfőlség eszméjének gunyára — éppen a nem gondolkodó, s könnyen felhasználható tömeg által sanctionáltassa és mi megrendíthetetlenül állunk azon meggyőződés mellett, mit többször volt alkalmunk e kérdéskörül kiemelni, maradunk a mellett, hogy ennél veszélyesebb tan (s kivált egy polyglott államra nézve, mint például a magyar királyság is) alig képzeltető. A szélső democratia által alkotott theoria biz az, melybe szerelmek nem lehetünk, ha a történelem meg hazudtolhatlan adatait számbaveszszük.

E tannak köszönheti Franciaország, hogy elveszté alkotmányát s parlamentaris kormányát, s nyerte cserébe az 1852-ben megszavaztatott nép (34 millió lélekből hat millió) „kiváratára” a második császárság absolutisticus kormányrendszerét; s később alamszna gyanánt az octroyált alkotmányt, mely, hogy mit ér, a francia kamara ellenzéki szónokai Favre Gyula, Thiers stb. nyilatkozataiból eléggé ismeretes. S pedig ott majdnem az egész nemzet francia, s nagyobbára katolikus lévén, különféle nemzetiségi és vallás-érdekek nem szolgálhatnak a nép egységének megfűsítésére, s a népelemek oly könnyed megszagtatására.

S vajon minek köszönheti korunk nagy szabadsághőse Garibaldi, hogy szép szülőföldre: Nizza (Savoyával) többé nem tartozik imádott hazájához, Olaszországhoz? Azt bizony csak annak, hogy „népszavazást” rendeztek, s a „népszavazás” eredménye a lön, hogy a nizzai nép testvéreitől, ősi hazájától örökre elszakadni s Franciaországba keblzetetni „ohajt.”

Igy szavaztatták meg 1864-ben a francia occupáló hadsereg nyomása alatt a mexicói „nép”-et is, minek fennen hirdeté eredményét, hogy t. i. a mexicói nép megelégtelven a köztársasági szabadság áldásait („mikenként a francziák” persze) monarchiai kormányformát ohajt, s a császári koronát Miksa fejére kívánja tenni.

Az egész európai független sajtó két-

kedőleg rázza fejét szemben a párizsi hivatalos lapokkal, melyek semmi kétséget se akartak fennhagyni aziránt, hogy ez valóban a nép szava, a mi szent, mert hiszen a nép szava: Isten szava! S mit se használt a kétkedők ellenvetése, hogy a nép szava csak akkor Isten szava, ha nem a félrevezethető s megvesztegethető tömeg, hanem a mivelt-ség és birtok emberei, a tulajdonképpeni társadalom, ad annak egy államban kifejezést.

Miksa bona fide a népfőlség kezéből kinalt koronát vélt elfogadhatni, s azon tévedés, azon hit, áldozata lett, hogy a suffrage universelle háta mögött egy nemzet geniusza áll. És késő volt átlátnia tén, hogy az egész egy nagy szemfényvesztő játék vala. Hiába vitte magával a legnemesebb tulajdonokat; a nép elhagyta őt, saját emberei elárulták, s ellenségei embertelen kegyetlenséggel — mar tyrt csináltak belőle. Pedig a nélkül is az vala már, s a dráma e nélkül is épp oly megható s tanúsága ugyanaz maradt volna.

H. S.

Remélhetjük-e a telekkönyvek behozatalát?

II. Remélhetjük-e a telekkönyvek behozatalát?

A telekkönyvek czélja és szükségé.
A hitel-telekkönyvi intézmény az erdélyi részekben átalánvéve csaknem ismeretlen, ezen tudattól ösztönözve, 1863-ban indítottunk egy, azok megismertetésére vonatkozó cikksorozatot, midőn a gazdasági egyesülettől Pestre ő Felségéhez ment küldötségnél kiltatásba helyezték a telekkönyvek behozatalát. Az akkori idő nem kedvezett arra, hogy az erdélyi részek valamely országos érdektől jótékonyabb részesítenek: politikai tökélet csinaltak akkor abból, ha Erdélynek vasutért, földhitelintézetért kellett folyamodni; azt mondták: „meny-jetek a reichsrathba s ott vigyék el ke resztül!”

Terhes megpróbáltatás jutott részünkbe, de mi nem tántorodtunk el.

Hála nemzetünk geniusának, nem tértünk le a törvényesség teréről s kitartásunk megnyerte számunkra a legfényesebb polgári jutalmat. Alkotmányunk helyre van állítva s az unio ténynévé vált!

A telekkönyvről irt értekezésünk, ha akkor idő előtti volt, felségés fejedelmünk június 8-án le tett esküje s felelős miniszteriumunk hazafisága biztosít, hogy egy, a behoandó hitelkönyvekről értekezés, azoknak ismertetése, most már éppen korszerűvé vált.

Többször elmondák jelesebb publicistáink, hogy nemzetünk, kiválólag termelő nemzet lévén, nemzetgazdasági szempontból a földmivelés, ipar és kereskedelem felvirágoztatása lehet legelső s leg sürgetőbb teendőnk. Ha elgondoljuk, hogy az elszegényítő usztrák perrendtartás az erdélyi részekben hány virágzó birtokos családott tett tönkre, mert a birtoknak hitelle nem lévén, birtokát nem volt képes úgy rendezni be, hogy tömördek uszorrára felvett tartozásainak bár kamatait fizethesse, egy oly igazságszolgáltatási rendszer mellett, hol a hitellező követelésére kimondott ítélet: „adós köteles 14 nap alatt végrehajtás terhe mellett tartozását megfizetni,” a számtalan recursusok s a landes advocatok leleményei mellett még pár évig elbuzható lévén, és ezen törvénykezési rendszer épp ugy nem szolgált a hitel megszilárdítására, valamint a földbirtokos osztálynak tönkrejutására nagy befolyással volt.

Önként merül fel azon ohajtás, hogy vajha a felelősminiszterium által birtokviszonyaink minél előbb rendeztetének; a földbirtok hitelének meg alapítására a hiteltelekkönyvek behozatalának és a birtokosoknak a hitelbank jótékonyasága által alkalom nyitattunk az uszorák körmeiből menekülésre, hogy egy olcsó és becsületes kölcsön által azon állásba jöhesseken, miszerint czélszerű beruházásokat téve földbirtokuk jövedelmét szaporíthassák.

A birtokviszonyok végleges rendezése, telekkönyvek behozatala és egy országos hitelbank felállítása, ezen három intézmény oly szoros viszonyban áll egymáshoz, hogy habár azoknak behozatala egyenkint is nagyon kívánatosnak mutatkozik; de, hogy teljes jótékonyasággal hathasson országárszánk, szükséges, még pedig elkerülhetlenül szükséges, hogy a lehetőségig egymással kapcsolatosan léptetessenek életbe.

A mig birtokviszonyaink véglegesen rendezve nincsenek, vagy a telekkönyvek behozatalával egyidejűleg nem rendeztetnek, czéltalan, vagy legalább nem tökéletes a hiteltelekkönyvek szerkesztése, s ha a telekkönyvi intézet egyszer már meg van,

akkor elkerülhetlenül szükséges a magyarországi földhitelintézet működésének az erdélyi részekre leendő kiterjesztése.

A birtokviszonyok, melyek az urbériség megintéztése után leginkább a majorsági és urbérisékek összezsavarodás által, kivált a communis-musra hajlandó országárszánkban, azon állásba jutottak, hogy azoknak kitisztázása, államgazdasági szempontból elkerülhetlenül vált országgyűlési tárgy által megpendített eszmék szerint „ambulans fórumok” által lennének tisztázandók. Az eszme életrevalónak mutatkozik, a mennyiben a siető szükségén sietőleg látszik segíteni. Hogy az állam kiadásai, hiszen tudjuk, hogy a pénzügyminiszterium üres pénztárt vett át, némileg meggazdálkodassanak, czélszerűnek véljük, hogy a hitel telekkönyvek behozatalára kiküldendő helyszínelő bizottmányokra bizassék, a birtokviszonyok kitisztázásáról azon eljárás, mely különben is az ambulans fórumokra volna bizandó. A helyszínelő bizottmány a helyszínen nyomozná ki a viszonyokat, annak alapján szerkesztené a telekkönyvi jegyzőkönyvet. s később a hirdetményi időszak alatt az illető megyei törvényszék határozná felette. Sőt, hogy időt és pénzt gazdálkodna meg a kormány, törvényjavaslatot kellene az országgyűlés elibe terjesztenie, a tagosításnak országosan leendő keresztülvitelére, mert habár a hitel telekkönyvek szerkesztésére nem elkerülhetlenül is szükséges a tagosítás előlegesen leendő keresztülvitelére, de az mégis tagadhatlan bérzés határainkon, s rendezetlen birtokainkon a telekkönyvi helyszínelés sokkal több akadályokra, nehézségekre talál, mint például a Királyhágón tul, az alföld delibábos roncin: azt leginkább tudhatja tapasztalattal, a ki debreczeni puszták helyszínelése után, a belényesi hegyen, völgyen elszórt erdőségek apró parcelláit localisálta.

Nem tagadhatni, hogy nálunk is tétettek lépések tagosítások keresztülvitelére, de nem elég ellenőrzéssel, nem elég tapintattal, ugy, hogy ma már némely mérnök törvénytelen eljárása miatt, a népmel különösen általános a tagosítás iránti ellenszenv.

A tagosítás megelőzése — mint mondtuk — ha nem is elkerülhetlenül szükséges a hitel telekkönyvek behozatalára, de kivált a Magyarhonban nyert tapasztalat után kell megvallanunk, hogy correct, és minden tekintetben hibátlan telekkönyv szerkesztethessék, nagyon szükséges volna, hogy a helyszínelés a tagosítás által megelőztessék: a helyszínelő bizottmány által, a hiteltelekkönyv számára készitendő vázrajz (skitze), mely a birtokrészlet ugyanazonosságának kijelölése végett készitetik, gyakran, nem lévén a bizottmány tagjai között szakértő, leggyakrabban, az észak-ti utmutatása ellenére, a világ tájakra való helyes tekintet nélkül, a természettől ellenkezőleg véteik fel, s éppen azért rendeltetésének nem mindég felel meg, a telekkönyvi tettek területé pedig leggyakrabban eltér a valóságtól. Mérnök felvétel után felannyi időbe, s kimondhatlanul több biztonsággal haladhat a helyszínelő bizottmány előre.

A tagosításoknak törvény által behoatalát még azért is balaszthatlannak látjuk, mert a Nádasdi-féle provisorium alatt meglazult mezőrendőrségi szabályok nem képesek többé megoltalmazni a birtokost, hogy a birtokháborítás SS-kat jól ismerő basák, a mostani törvények tilalma daczára, sőt inkább rejt ajainak védelme alatt legszebb terményeit keresztül-kasul le ne éssék, száz, két száz párcellákba eldarabolt birtokát, hacsak barázdánként is meg ne rabolják. Ezen rablók ellen, nem a birtokháborítás keresetét, hanem egyedül a tagosítás keresztülvitelét menthet meg.

A hiteltelekkönyvek behoatalát az égető szükség parancsolja: még sem volna czélszerű a tagosításoknak kényszerített, s előlegesen leendő behoatalától függővé tenni.

A földbirtoknak az urbériség kötelekei alóli felmentése, az ösiségi törvény megszüntetése, melyek az 1848-diki annyi oldalról megtámadott törvények következményei valának, tette lehetségessé a telek, vagy betáblázási könyvek behoatalát: ámbár tagadni nem lehet, hogy az ösiségi törvény, a még ki nem telt zálogidők által korlátozt tulajdon jogra nézve, nevezetes befolyással van, amde az a hirdetményi időszak alatt (melyről alább szólandunk) az igények bejelentése által nagy részben elenyészik.

A hiteltelekkönyvek főczélja tehát: „A tulajdon jognak megalapítása, s a fekvőségek birtokosai ettől feltételezett hitelének megszilárdítása.”

Ha elgondoljuk, hogy jelenlegi birtokviszonyaink között a tulajdon jog nálunk, hol még rendezett hitel-telekkönyvek nem léteznek, meny-

nyire relativ fogalom; ha elgondoljuk, hogy a becsületes hitellező hányszor vitetett már jégre követelésével, épp az általa éveken keresztül, nagy hajjal, tetemes költséggel kieszközölt ítélet végrehajtásánál, midőn a leleményes Landes-advocatok a hitellezők kijátszására, a végrehajtás percében behizonyították (azaz: ráfogták), hogy azon birtok, mely ellen a végrehajtás elintézendő vala, nem az adós tulajdona, hanem például: hitestársé. Ha meggondoljuk, hogy hitelbank nem léte miatt, hány becsületes jógyekezett földbirtokos került már lelketlen uszorások vámpyr karjai közé, kik utolsó csepp vérét is kiszivattyuzván, menthetlenül tönkre juttaták áldozatukat. Ha elgondoljuk, hogy hány árva és gondnokság alatti anyagi létele tétetett már semmivé, a hitel-telekkönyvek nem léte miatt, az által, hogy vagy a tulajdon jog bekebelezés után számukra biztosítva nem volt, vagy a hagyatéki tömegből kikölesönözött tőkek, betáblázási telekkönyv hiánya miatt a fennrajzolt eljárások által megsemmisültek; lehetlen nem ohajtanunk, hogy a felelős magyar miniszterium kiváló gondját a telekkönyveknek az erdélyi részekbe leendő behoatalára fordítsa, s sietőleg intézkedjék a királyhágón-tuli megyékben tapasztalt hiányok kiegészítése mellett, azoknak, az erdélyi részekre alkalmazását hováhamarabb elrendelni.

A telekkönyvek czélja a fennebbiekből világos. Azon intézmény behoatalának szükségét pedig a következő előnyökre lehet visszavezetni:

1-ör A földbirtokos biztos jelzőként léven képes hitellezőjének nyújtani, de különben is, hitelbank behoatala által, olcsó kölcsönhez juthatván, földbirtokának jövedelmét, még egyszer akkorára fokozhatja, s a napjainkban olyan gyakori földbirtokosok tönkremenése, tetemes összegeket érő földbirtokok, potomároni elárvázása, minden bizonynyal meg fognak szűnni.

2-ör A hitellező biztosan adhatja ki pénzét, nem tarthat attól, hogy kijátszathatik, és az uszorás nem mentheti bűnét azzal, hogy a nem eléggé biztos helyre kölcsönzött, s ezért behajthatatlan pénzének is kamatját fel kellettven számítani, kénytelen a kamatot magasra rugtatni.

3-ör A pénzüintézetek — alapítványok — melyeknek létezésétől sokaknak jóléte függ, virágzó állapotra jutnak, nem lévén kitéve a most napirenden levő tőkek kockázatásainak.

4-er A földbirtok, illetőleg a tulajdon jog biztosítása megszilárdul, a hiteltelekkönyvek czélszerű vezetése által, elkerültenek számos tulajdonjog felett indított igénykeresetek, melyek magokban is elégségesek, az eddigi perlekedő rendszer hosszadalmassága miatt a perlekedőket tönkre juttatni.

5-ör Az árva, gyámság alattiak, s községek fekvő vagyona biztosítatik, egy-egy szivtelen gyám, illetőleg gondnok pazarlásaitól, az árva nevére telekkönyvezett birtok felett, nem állván hatalmában a gyámnak, a gyámhatóság belegegyezése nélkül szabadon rendelkezetni, azt elidegeníteni, vagy adósságokkal terhelni: ellenben pedig az árva tömegek, hagyatéki tőkek biztosan adathatnak ki, mert a hiteltelekkönyvek biztosítják a kockázatás veszélye felől.

6-ör A hitel megszilárdul: a legnagyobb magyar „hitelről” irt művében mondá, „mentől nagyobb bátorságot nyújthat valaki a kezei közt levő vagyonról, annál több hitelle van.” Ezen bátorságot pedig csak a czélszerűen vezetett telekkönyvek eszközölhetik. Hitel nélkül egy termelő ország, mint a milyen a miénk, virágzó állapotra nem juthat. Hitel nélkül a földmivelés, a műipar és kereskedelem, egy ország anyagi jólétének biztos tényezői, szilárd alapra nem számíthatnak. Ezen egyedül ok elégséges arra, hogy a hiteltelekkönyveknek, államgazdasági szempontból leendő behoatalának szüksége felett, semmi kétség, ha lett volna, továbbra fenn ne maradjon.

7-er A birtok becsértéke tetemesen emelkedik: tudjuk ugyanis, hogy a földbirtoknak leggyakoribb elidegenítése onnan származik, mert a tulajdonos hitel hiánya miatt, nem juthatván olcsó kölcsönhez, czélszerűtlen beruházásokat nem tehetvén, az e szerint, majd semmi jövedelmet nem hajtó birtokát kénytelen elfecérelni; a hiteltelekkönyvek behoatala által, ezen kénytelenségtől mektilvén, világos, hogy az által a földbirtok becsértéke tetemesen fog nevelkedni.

Mártonffy Ignác.

A katolikusok törvényes autonómiaja érdekében.

Ezennel közöljük jegyzőkönyvi kapcsolatával együtt azon előterjesztvényt, melyet az erdélyi püs-

püki egyházmegyéhez tartozó országgyűlési kath. képviselők az erdélyi egyházmegyében egész 1848-ig törvényesen fűződött kath. autonómia visszaállítása érdekében a magyar kir. vallás- és közoktatási miniszteriumhoz beadták.

Az előterjesztvényt báró Eötvös József miniszter úr a nagyméltóságának Gál János országgyűlési (Olábfalu mezővárosi) képviselő úr június 20-án nyújtotta át. A miniszter úr már ismerte a tárgyat, miután az alább következő könyvet Fogarassy püspök úr a múlt év elején az erdélyi guberniumhoz fölterjesztette, onnét pedig a magyar királyi cultusminiszteriumba került.

Nagyméltósági vallási és közoktatási miniszter úr!

Alóltartak az erdélyi püspöki megyéhez tartozó országgyűlési képviselők, tisztelettel benyújtjuk Nagyméltóságodhoz másolatát azon jegyzőkönyvnek, mely az ezen megyéhez tartozó római katolikus státusnak 1866-ban január 10-én Kolozsvárt tartott utolsó gyűléséről felvett.

Az azon jegyzőkönyvben foglaltakból Nagyméltóságod állatni méltóztatik, hogy az erdélyi püspöki megye római katolikusainak autonómiaja, alapítványi, iskolai és (a püspöki joghatóságokhoz tartozókon kívül) egyházi ügyeik feletti rendelkezési joguk országos törvényeken alapul;

hogy ennek gyakorlatában voltak;

hogy ámbár az akkori kormány rendelkezéseivel 1775 óta autonómia jogait adminisztratív részétől a főkormányzói ügyvezetett katolika commissio felállítását következte megfosztattak: mindamellett a státusnak gyűlései megtartottak; 1792-ki május 26-án az erdélyi országgyűléshez bocsátott leiratában a Felső mag. elismeri, hogy az erdélyi római katolikusoknak szintegy, mint a többi ottani bevett vallások consistoriumainak joguk van, egyházi és alapítványi ügyeiket maguknak kezelni; elismerte, hogy ezen joguk törvényes, minél fogva új törvény hozatalát szükségfeletének jelentette ki.

Állatandja nagyméltóságod azon jegyzőkönyvből azt is, hogy 1848-ban püspöki jóváhagyással újraszerveztetett az erdélyi római kath. státus gyűlése az újabb kor körülményei szerint, és szabályok vannak azon szűkebb testület szervezéséről is, mely a körébe tartozó ügyeknek adminisztratív kezelését folytatja.

Folyamodott volt tehát az erdélyi római kath. státus 1866 diki január 10-diki gyűlése 6 cs. és apostoli kir. Felsőséghez, hogy törvényen alapuló és huzamosan gyakorolt autonómiánkat és jogainkat teljesen életbe léptetni, a törvény s régi gyakorlat ellenére becsusztott kormány s cameralis rendelkezést megszüntetni, és a mi kezeléstünk alá tartozó ügyeket rendelkezéstünk s kezeléstünk alá visszaadni méltóztatassék.

Ezen folyamodást szintén olvasni fogja nagyméltóságod a mellékelt jegyzőkönyvi másolatban.

Miután ezen folyamodásunkra határozat maig sem tétetett;

miután a rossz kezelés, melynek szomorú következményei és egyházi, alapítványi s iskolai vagyonaikat fenyegető veszélyei azon folyamodásban kifejtettek, maig is tart;

tisztelettel kérjük nagyméltóságodat, méltóztatassék az erdélyi római katolikus státus gyűlésének fenn kijelölt 1866. január 10 diki feliratát minél sietőbben tárgyalás alá vétetni, abban kifejezett törvényes kívánságainknak egész teljesülését 6 cs. és apostoli kir. Felsőségénél mielőbb kieszközölni; egyszersmint hogy azon püspöki megyegyűlése, s illetőleg a megválasztandó adminisztratív bizottmány a kormány mostani közegeitől ügyeit átvehesse: az erdélyi püspök a nagyméltóságodok rendeletet tenni, hogy azon jegyzőkönyv 4. pontjához képest a tavaly elmulasztott státus-gyűlést haladéktalanul bírja egybe.

Bizalmas tisztelettel öröklünk nagyméltóságod alázasat szolgá: Gecző János, gróf Eszterházy Kálmán, gróf Kálnoky Pál, Gajzágó Salamon, Begegh Kelemen, Thury Gergely, Mikó Mihály, Boér János, Tolnay Gábor, Gál János, gróf Vass Samu, Makrai László, Simay Gergely, gróf Lázár Kálmán, báró Szentkereszty, Fejér János, Lázár Dénes, Széles Dénes.

Az erdélyi rom. kath. státusnak 1866. január 10-kén Kolozsvárt tartott gyűléséről vezetett jegyzőkönyv.

Jelenvoltak: Elnök: Fogarassy Mihály, erdélyi püspök, álladalmi és királyi főkormányzói val. b. t. tanácsos, a vas koronarend középkeresztése, s a Lipótrend lovagja, hittudor stb.

Báró Apor Károly, Albert Mihály, dr. Balogh Kálmán, Basa Miklós, gróf Bély Ferencz, Bély Gergely, gr. Bethlen Emil, Behnel János, Benedikti Albert, id. Biró Pál, Bogdán István, Boér György, b. Bornemisza János, Bissini Domokos, Brencsán Sándor, Csiki István, Dézsi József, Enyedi László, idős Filker Elek, Finaly Henrik, Folly Mihály, Gál János, Gaiser Antal, Gajzágó Salamon, dr. Gajzágó Joachim, id. Grois Gusztáv, Grois Nándor, ifj. Grois Gusztáv, b. Horváth Albert, Haller Rozsó, b. Józsa Lajos, b. Józsa Leo, Jakab Bogdán, id. Istvánffy Pál, gróf Eszterházy Kálmán, gróf Eszterházy János, Kedves Alajos, Keserü Mózes, gróf Kornis Albert, Korbuly Rogdán, Korbuly Gergely, Kuliseky János, Klatrobtz János, Lónhárt Ferencz, gróf Lázár Miklós, Macskásy Péter, dr. Mály István, Máriaffy Albert, Máriaffy Lajos, Merza

Joachim, gróf Mikes Miklós, Mikó Mihály, Minorich Károly, Szábel Lukács, Szabó Lajos, ifj. Istvánffy Pál, Karácsonyi János, dr. Szabó József, bár Szentkereszty István, b. Szentkereszty Zsigmond Szentpéteri Imre, dr. Szombathelyi Gusztáv, Sebestyén Gergely, Simon Elek, Schütz János, Schütz József, id. Tanffer Ferencz, id. Tanffer József, Tamási Antal, Tamási Sándor, Thoroczka Sándor, Torma Károly, Turgy Gergely, Zachariás Antal Zsigmond Elek, Váradi József.

1. Püspök a nagyméltósága üdvözlő az egybehívott katolikus státus-gyűlést és kijelenti, hogy a jelenlegi országgyűlés alkalmával egybegyűrom. kath. országgyűlési tagok felkérése következtében, a végre hívta egybe ezen, az országgyűlés folyama alatt különben mindenkor szokásban vdt gyűlést, hogy egyházi, iskolai és alapítványi ügyeik állása felől értekezze ut és mód találtassék ara, hogy ezen ügyeink felvirágzásnak induljanak, és a kath. bivekben a közügyek iránti érdekeltség előbredjen és terjedjen.

A státus-gyűlés köszöntel veszi püspök urmk a nagyméltóságának ezen kegyes intézkedését, és ezért hálás köszönetet is mond a nagyméltóságának, kijelentvén, hogy a kitűzött tárgyi feletti tanácskozáshoz a legnagyobb készséggel járul, miután igen is korszerű lenne, sőt nagyfontosságú érdekeink a vallást és köznevelést illetőleg paracsofólag sürgetik, hogy ügyeink rendezése által vallási életünknek újabb lendületet adjunk.

2. Indítványoztatik, hogy a gyűlésről a fenálló szokás szerint és annak emléke fentartára tekintetből jegyzőkönyv vezetessék, és hogy a gyűlés e végre válaszon egy jegyzőt, mely indítvány helyeseltetvén

jegyzőnek felkiáltással megválasztott Grois Nándor.

3. Jegyző előadja a rom. kath. státus autonómiájának, gyűlési szerkezetének és hatáskörének történelmi állását és jelenti, hogy elnöklő püspök a nagyméltósága időnyerés tekintetéből—még ezen gyűlés egybehívása előtt—egy bizottmányt nevezett ki a végre, hogy készitene egy tervet egy—6 cs. kir. ap. Felsőséghez intézendő felíratra nézve, melyben az erdélyi kath. státus törvény által bizottmányi autonómiájának visszaállítását, és jelesen alapjainak kezelésünk alá visszaadását kérje—mely bizottság hivatásában eljárva, a felírat tervet elkészítették.

Ezen felírat felolvasatván, miután az mind történelmi, mind jogi szempontból kimutatja egyházunknak önkormányzati függetlenségére való törvényes jogát, miután kimutatja, hogy egyházi, iskolai és alapítványi vagyonunk jelenlegi kezelése éppen nem célszerű, sőt némely részeiben, jelesül a kolos-monostori uradalmat illetőleg relette karos, miután végre maga a státus-gyűlés is osztja azon, a felíratban bővebben kifejtett nézetet, hogy vagyonunkat a hanyatlástól megóvni, iskoláinkat és nevelő-intézeteket virágzó állapotra juttatni, és az egyházi közügyek iránt terjedő indifferentismust megszüntetni, legbiztosabban autonómiánk teljes helyreállítását által lehet — és ez uton kell is azt eszközölni — a felíratot elfogadta és annak az elnöklő püspök úr a nagyméltósága és a jegyző aláírása alatt 6 cs. és ap. kir. Felsőséghez felterjesztését elhatározta.

Meghatározta továbbá a státus-gyűlés azt is, hogy mind a történelmi leírás, melyet a jegyző az erdélyi kath. státus autonómiájának állásáról előadott, mind maga a felírat maradandó emléklül tartalmulag ezen jegyzőkönyvbe igattassék be. Mely határozat folytán ideigtattatik: (Folytatjuk.)

Országgyűlési tudósítás.

A képviselőház ülése jul. 2. déli 12 órákor.

Elnök: Szentiványi Károly; jegyző: Radich Ákos. A miniszteri padon: Horváth Boldizsár és Gorove István miniszter urak.

A múlt ülés jegyzőkönyve hitelesítettik.

Elnök a kérvények bemutatása után jelenti, hogy a főrendek a ház vasuti határozatát csak zárt értekezlet után fogják tárgyalás alá venni. Ennek következtében a várt főrendi ízenet nem érkezhetvén meg, bezárja az ülést, azon kijelentéssel, hogy esteli 6 órákor ismét ülés fog tartatni.

Ülés vége 1 órákor.

A főrendiház ülése jul. 2. déli 12 órákor.

Elnök: Majláth György országbíró; jegyző: Rajner Pál főispán. A miniszteri padon: gróf Andrassy Gyula miniszterelnök úr, b. Wenckheim Béla belügyminiszter úr.

Radich Ákos képv. mint az alsóház jegyzője átnyújtja a vasutak ügyében hozott képviselőházi határozatot.

Ez felolvasatván, elnök azon kérdést intézi a házhoz, vajjon azonnal kívánja-e tárgyalni a határozatot vagy más fölsőre tüzessék e ki.

Gr. Andrassy Manó a kérdést nagyon fontosnak tartja. A tervezett vasut 97 mérföldre terjed s nem enged meg rögtönzött tárgyalást. Szólok tehát azt indítványozza, hogy a tárgyalás későbbre tüzessék ki.

Tisza Lajos főispán azt hiszi, hogy csak alaki kérdés forog fenn. A ház azonnal tárgyalhatná a határozatot.

B. Sennyey Pál nem kívánja, hogy valaki

től megtagadtassék a szükséges fontolgatás és capacitatio lehetősége. Ha vannak a házban, kiknek nincsenek aggodalmaik a dolog iránt, úgy vannak olyanok is, kiknek vannak.

B. Lipthay Béla szintén a későbbi tárgyalás mellett volna, ha a vasutak érdeméről, előnyeiről és hátrányairól volna szó; de itt csak felhatalmazás forog fenn az előkészületek eszközésére és azok költségeire nézve. Nem kívánja, hogy késleltessék az, mit mindnyájan nehezen várunk.

Gr. Waldstein János szintén gr. Andrassy Manó indítványát pártolja.

Gr. Széchenyi Antal azt mondja, hogy a képviselőház is hosszabb ideig foglalkozott az ügygel, és a főrendek, ha rögtön tárgyalnák azt, nem felelhetnének meg azon komolyságnak és fontosságnak, melyet a tárgynak tulajdonitnak.

Andrassy Gyula gr. miniszterelnök: A kormány részéről természetesen azon kérdéshez, vajjon most rögtön méltóztatnak-e ezen kérdést tárgyalni, vagy pedig megelőző értekezlet után méltóztatnak-e e kérdésben döntőleg határozni: nekem véleményem nincs; a mlgos főrendek fogják ezt bőlesen elhatározni. Én csak azt tartom szükségesnek kijelentni, hogy a kormány kész a maga részéről arra, hogy akár nyílt ülésben, akár zárt értekezletben — ha ezt méltóztatnak a mlgos urak elhatározni — mindennemű felvilágosítást adjon azon pontokra nézve, melyek tán az átküldött szövegből magából egészen tisztán érthetők nem volnának.

Azonban, hogy a mlgos főrendek egész biztossággal határozassák meg, melyik utat kívánják-e részben követni, bátor vagyok megjegyezni, hogy itt semmi esetre sincs szó imperatív határozatokról, s a kormány — mint ez a határozat szövegéből is kitetszik — azon szempontból indult ki, hogy miután kimerítő javaslatokat sem egyes társulatok részéről az országgyűlés elé nem terjesztettek, sem pedig oly felszámításokat, melyek kimutatnák azt, vajjon az állam költségén olcsóbban vagy pedig egyforma előnnyel lehetne ama vonalokat építeni, mint a társulatok után, a törvényhozás elé nem terjesztheték: természetesen nem kérhetett a kormány imperatív felhatalmazást és a törvényhozás sem adhatott ilyet, miután nem is adhatná azt célszerűen a törvényhozás, mivel előtte sem oly ajánlatok, melyekre nézve határozólag szólhatna, sem oly kiszámítások, melyek folytán határozhatna, nem fekszenek.

A dolog tehát egyszerűen az, és ez volt célja az előterjesztvénynek, — hogy a nyári időszakot, ha lehet, el ne vésztse az ország; másodsor, hogy a pénzügyi viszonyoknak percznyi kedvező körülményeit a miniszterium felhasználatuln hagyja ne kénytelenítessék. Itt tehát a kormánynak csak permissiv felhatalmazás adatnék, és minden tekintetben fentartatnék a kormány felelőssége.

Ezt csak felvilágosításul akartam a mlgos főrendek elé terjeszteni, hogy t. i. ezáltal semmi esetre sem fognának a mlgos főrendek most valami döntő határozatot eszközölni, hanem csak permissiv felhatalmazása volna ez a kormánynak, annak felelőssége és részletes előterjesztése mellett. Mindazáltal oly fontos a dolog, hogy természetesnek látom, ha a mlgos főrendek azt meg akarják előbb fontolni; ámbár nem tudom egészen osztani Széchenyi gr. t. barátom azon nézetét, hogy a rögtöni tárgyalás által a ház mintegy jelét adná annak, hogy közönyösen veszi a nagyfontosságú kérdéseket. Mert hiszen a képviselőháznak e tárgy felett folytatott tanácskozásait a mlgos főrendek bizonyára nagy figyelemmel kísérték és arról a hírlapok után is értesültek. És én azt hiszem, hogy a mlgos főrendek nagyobb része gondolkodott is e tárgy felett; kénytelen vagyok mindazonáltal elismerni, hogy ez nagyfontosságú dolog és ismétlem azt, mivel bátor valék szavaimat kezdeni, hogy ha parancsolni méltóztatnak, akár itt, akár magán-értekezletben minden egyes pontra nézve szívesen szolgálunk felvilágosítással.

Gr. Andrassy Manó belenyugszik, ha a ház zárt ülést határoz.

Elnök kitűzi a kérdést s felszólítja azokat, kik a rögtöni tárgyalás mellett vannak, hogy álljanak fel.

B. Wenckheim Béla belügyminiszter: Mihelyt több tag a tárgyalás elhalasztását kívánja, e kívánatot már a házszabályok értelmében kell teljesíteni.

Elnök: A házszabályok ez irányban nem intézkednek; de a discretio azt kívánja, hogy az illetők kérése teljesítették. Különbösen azt hiszi, hogy zárt ülésben lehetne legjobban elhárítani a fenforgó aggodalmakat. Ezért javasolja, hogy a nyilvános ülés felfüggesztetvén, zárt értekezlet tartassék, a nyilvános ülés pedig délután 5 órákor folytattassék.

Szögyényi László főispán: Azt hiszem, hogy egy másfél órai értekezletben megállapodásra juthatnánk. A kijelölt vasutvonalak csakugyan elsőbbséget érdemelnek a többiek fölött, és így ez vitaközség tárgya alig lehet. Ha mi az előttünk fekvő határozatot vitatni akarunk, és a képviselőházat már nem találunk határozatképes számban, és így ezen kérdés most elejtetnék, valóban nehéz felelősséget hárítanának magukra a mlgos főrendek, ha ily módon a miniszterium megfosztatnék a most létező kedvező körülmények felhasználásától. Én

azt hiszem, hogy másfél órai értekezlet után nyílt ülést tarthatnánk.

Karácsonyi László főispán a fennforgó ügyet nem tartja olyannak, melynél a capacitatio-nak helye volna. A mi a ház előtt fekszik, az nem részletezett terv, sem költségcszámítás, hanem oly általánosságban jelölt vonalok, melyek szükségessége iránt a nézetek megegyeznek. E mellett megfontolandó a pénzügyi viszonyok kedvező állása, melyet azonnal kell felhasználni. Rögtön kívánja tárgyalatni a határozatot.

B. Wenckheim Béla belügyminiszter kíváncsnak tartja, hogy azoknak, kik zárt tanácskozmányt kívánnak tartani, nyújtassék ezáltal alkalom a dolog megvitatására. A zárt értekezlet alkalmával legjobban lehet majd meghatározni, vajjon lehet-e az ügyet még délutáni ülésben tárgyalás alá venni.

Gr. Cziráky János a belügyminiszter úr nyilatkozata folytán eláll a szótól. Csak arra nézve, a mi a képviselőház eloszlásáról hozott fel, kénytelen megjegyezni, hogy ezt nem tekintheti döntőnek a kérdés rögtöni tárgyalása mellett.

Ezzel az ülés zárt értekezletté alakult, mely 2³⁰ órákor azon határozattal végeztetett be, hogy a nyilvános ülés délutáni 1/2 órákor folytattassék.

A képviselőház ülése jul. 2. d. u. 1/2 órákor.

Elnök: Szentiványi Károly; jegyző: Horváth Lajos. A miniszteri padon: gr. Andrassy Gyula miniszterelnök úr, Gorove István, Horváth Boldizsár és b. Wenckheim Béla miniszter urak.

A múlt ülés jegyzőkönyve hitelesítettik.

Rajner Pál főispán, mint a főrendiház jegyzője, átadja a vasuti határozat elfogadásáról szóló jegyzőkönyvi kivonatot.

Ez felolvasatván, Horváth Lajos jegyző olvassa az ülés jegyzőkönyvét, mely azonnal hitelesítettik.

Szentiványi Károly elnök ezután következő nagy melegséggel előadott és a ház által lelkesen fogadott beszéddel fejezte be az ülést:

T. ház! Midőn egy évvel és néhány nappal ezelőtt egy rövid, de következtéseiben szerlelt fontos háború küszöbén állottunk, akkor a t. házhoz a következő szavakat voltam bátor intézni: „Tápláljuk a reményt, hogy ha nyugalmasabb időben ismét összejöhettünk, a hazának szebb és jobb jövőt eszközölhetünk.” Ezen ülésszak alatt is aggodalmak és remények váltották fel egymást, míg végre a remények teljesültek. Törvényesen koronázott fejedelmünk van, Magyarország alkotmánya vissza van állitva, a felelős kormány élén oly férfiak állanak, kik egész életüket mindig és mindenben a haza javának szentelték; a megyei rendszer életbe van léptetve, mindenki gondolatát és akaratát könnyűben, röpiratokban és napi lapokban szabadon kimondhatja. Az ország törvényes függetlensége törvények és fejedelmi eskü által biztosítva van.

De minek mondom én ezeket hosszasan, hiszen a t. ház kezdeményezési jogánál fogva indítványozta és az országgyűlés eszközölte mindezeket. Szabad legyen azonban, ha röviden is, két igen nagy fontosságú erkölcsi eredményt említenem. (Halljuk!) Időről időre növekedik a fejedelem és a nemzet közti bizodalom és egyetértés; kutforrása lesz ez a nemzeti erő és jólét kifejlődésének; örözlük e kincset és ne engedjük, hogy a feltámadt remény csillaga leszálljon. Hisz a tapasztalás és történelem bizonyítja, hogy ott, hol egyetértés van fejedelmek és nemzetek közt, ott Isten áldása is van. (Éljenek.)

Alig száradtak meg a törvényjavaslatok, most már törvények, — már is emelkedett Magyarországnak tekintélye és befolyása. Egy magyar állásu, európai hírű diplomátának állítása szerint is, az itten történetek nevezetes tényezők voltak az európai béke fentartására. Minden habozás nélkül ki mondom azon meggyőződésemet, hogy a külügyekre nézve is nagyobb befolyást fog gyakorolni Magyarország az itt történeteknél fogva, mint három száz évet felülhaladó idő óta valaha gyakorolt. (Igaz!) Én szerencsésnek tartom magamat, hogy a t. ház-nak mindezeket eszközölő határozatait én mondhatam ki.

A szünetelés ideje alatt teendőkkel senkit terhelni nem akarván, a szünetelés alatt az elnöki teendőket még teljesíteni fogom. (Éljenek.)

Nincs egyéb hátra, mint minden jök kívánása mellett a t. háztól búcsút venni. Oszoljunk el azon kívánság kijelentésével, hogy éljen a fejedelem és a haza!

A ház tagjainak lelkes éljenése közt oszlik el az ülés.

A főrendek ülése jul. 2. d. u. 6 órákor.

Elnök: Majláth György országbíró; jegyző: Rajner Pál főispán. A miniszteri padon: báró Wenckheim Béla belügyminiszter úr.

A múlt ülés jegyzőkönyve hitelesítettik. Napirrendben van a képviselőház vasuti határozatának tárgyalása.

Gr. Waldstein János: A határozati javaslat kétféle aggodalmakat keltett: formai és érdemi kifogások merültek fel ellene. Az első a kölcsönös eszmecsere folytán egészen elenyésztek.

Az eddigre nézve azonban szólnak még van aggodalma. A javaslat harmadik pontja t. i. azon interpellációt is engedi meg, mintha a négy kijelölt vonal teljes kiépítése előtt a kormány semmi más vasúttal nem szándékoznék foglalkozni. Szólv ez iránt interpellációt intéz a miniszteriumhoz.

B. Wenkheim Béla belügyminiszter úr: A kormány nagyon sajnálja, hogy bokros teendői nem engedték meg, hogy teljes vasúthálózat tervezetével lépjen már most a törvényhozás elé. Ez azonban nem fogja visszatartani attól, hogy minden kinal-köz ajánlat figyelembevételével terjeszsen javaslatot az ismét egybegyűlendő törvényhozás elé, melynek beleegyezése nélkül a részletes szerződés ugy sem bír végleges érvénnyel. (Helyeslés.)

A ház ezután a határozatot általánosságban és részleteiben elfogadja.

Elnök tekintettel a beálló szünetelésre, azt javasolja, hogy a gyorsírók és a ház hivatalnokai, miután a szünetelés ideje határozatlan, időközben megmaradjanak a szerződési viszonyban. A ház ezt elfogadván, felhatalmazza a háznapot a fizetések utalványozására.

Rajner Pál jegyző olvassa az ülés jegyzőkönyvét, mely azonnal hitelesítették.

Elnök meleg szavakkal vesz búcsút a háztól és az ülést a főrendek eljenzése közt 1/2 órakor eloszlatja.

Hivatalos közlemények.

(A „Budapesti Közlöny” után.)

Magyar belügyminiszterem előterjesztése folytán, Nehrebeczky Sándor, Ungmeze volt főispánját miniszteri tanácsosa, Berde Mózes, Hosszú József és Trifanecz Pál országgyűlési képviselőket pedig osztálytanácsosokká a nevezett miniszteriumhoz ezennel kinevezem.

Kelt Luxemburgban, 1867. évi jun. 26.

Ferencz József, s. k.

Báró Wenkheim Béla, s. k.
belügyminiszter.

Földmívelés, ipar- és kereskedelemügyi magyar miniszterem előterjesztése folytán ifjabb gróf Zichy József országgyűlési képviselőt az említett miniszteriumhoz tiszteletbeli osztálytanácsossá nevezem ki.

Kelt Ischlben, 1866. június 18. kán.

Ferencz József, s. k.

Gorove István, s. k.
földmívelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. miniszter.

KÜLFÖLD.

FRANCZIAORSZÁG. A „Köln. Ztg.” írja: „A „Journ. de Paris” értesülése szerint Ausztria azon ponton áll, hogy a többi hatalmakhoz egy jegyzéket intézzen, mely a Poroszország és Ausztria közötti viszonyokat tárgyalja, a mint azok a prágai békeszerződésben megállapítottak. Alapos-e ezen hír, meg nem mondható, mert a francia sajtó hemzseg a poroszellenes koholmányoktól. Az itteni lapok irányla napról napra hevesebb lesz Poroszország ellen, s a schleswigi kérdés és a vámszövet-ség elegendő anyagot szolgáltatnak a megtámadásokra.”

Párisban, mint ezt táviratilag jelentik, csaknem valamennyi lap aláírást nyitott Schleswiget illetőleg Dánia javára. A „Journal de Debats” írja: „Napoleon császár a Spithcadnál tartandó hajóhad szemlén jelen leendő.” A „Situation” panaszkodik, hogy Poroszországban be lön tiltva lapját postán szállítani. Goltz azt kívánta, hogy tiltassék ki egészen Poroszországból a „Situation.” A „Liberte” egy levelet tesz közzé, mely szerint Madrid, Burgos és Valencia tartományokban fegyveres csapatok barangolnak.

Páris, jul. 1. A mai díkjiosztás alkalmával Napoleon császár hosszu beszédet tartott a kiállítási palotában. Kiemelte, hogy azon nagy összejöveteleknél, melyek csupán anyagi érdekekből történnek, mindig származik egy erkölcsi eszmé az értelmiség versenyéből: az egyetértés és a polgárosodás eszméje. Azonban soha sem költöttek a munkás osztályok érdekei nagyobb gondoskodást maguk iránt, mint ez alkalmalm. Mi — mondja — szerencsét kívántunk magunknak, az európai uralkodók legnagyobb részének megjelenése folytán. Legyünk büszkéek rá, hogy Franciaországot mint nagyot, boldogot és szabadot mutathattuk be nekik. Nem lehet annak hazafi érzete, ki nagyságán kételkedik, nem lehet jó szeme, ki jólétét s intézményeit, melyek gyakran egészen a túlzásig elnézők, nem látja, és azokban a szabadságot fel nem ismeri. Az idegenek méltánlaltal tekinthettek ez egykor oly nyugtalan, s nyugtalanságával saját társain is tülesapongó, ma pedig oly munkás, nyugodt, magasztos eszmékben oly termékeny Franciaországra, mely szellemét a világ legkülönbözőbb műveivel alkalmazzza, és magát anyagi élvezetek által soha kimeríteni nem engedi. Figyelmes szemlélők kétségkívül könnyen kitalálták, hogy e nemzet, gazdagsága kifejezettsége s az anyagi jóléthez való hajlama daczára mindannyiszor felbuzdul, valahányszor a haza becsülete forog szóban. E nemes érzékenység azonban nem lehet aggodalom tárgya a világképet illetőleg. Azok, kik közöttünk, habár csak néhány percig is éltek, vigyének haza magunkkal országunkról igazságos véleményt, legyenek meggyőződve, hogy becsületes és rokonszenvezeteivel viseltetünk idegen nemzetek irányában,

és arról, hogy összeinte hívásunk: velők békében élni. A császár maga és a koronaherceg nevében köszönetet mond a jurynek és a bizottmányoknak buzgalmukért, és végre az erkölcsi és igazság nagy elveinek végső diadalában való hitét fejezi ki, melyek minden jogos követeléseket kielégítve, egyedül képesek a trónokat megszilárdítani, a népeket felemelni és az emberiséget nemesíteni.

OLASZORSZÁG. Florencia, jul. 1. A mai kamraülésben elhatározták, hogy pénteken tárgyalni fogják az egyházi javakra vonatkozó törvényjavaslatot. Az osztrák-olasz szerződésre vonatkozó vitánál néhány képviselő a tárgyalás felfüggesztését kérte a határszabályozási kérdés megoldásáig. — Bixio azon interpellatioja, hogy Ausztria és más hatalmasságok politikai egyezményt készítenek, mely Olaszországra nézve káros, azt felelte Ratazzi, hogy nincs róla tudomása, csak azt tudja, hogy egy hatalmasságának meghiusult egy francia osztrák porosz szövetségnek, mely Olaszországra nézve káros leendő, létrehozására irányzott kísérlete. — Ratazzi azt állítja, hogy Olaszországra nézve előnyös az osztrák-olasz szerződés, és e két hatalom közti jó viszonyok folytán kölcsönösen kielégítő megoldását jósolja a határszabályozási kérdésnek.

Az olasz lapokban a római terület ellen intézett második betörési kísérlet felől egymásnak teljesen ellenmondó híreket olvasunk. A „Reforma” pl. a hír alaposágát határozottan kétségbe vonja. Az „Italia” feltűnően óvatos fogalmazással írja: „Egy újabb betörési kísérletről beszélnek, mely ezúttal a tenger felől intéztetett az egyházi államok ellen; néhány száz fegyveres vett benne részt, kiket a katonaság valószínűleg szét fog verni.” A távirat mindaddig mélyen hallgat ez újabb betörés felől. A kormány azonban mindent elkövet, hogy a Tiber partján a cselekvő-párt eredményeket kivívni ne legyen képes, minthogy a mozgalmak könnyen kiterjedhetné déli Olaszországra is, mi a kormány helyzetét nagyon kényelmetlenné tenné.

NÉMETORSZÁG. A „Nat. Ztg.” írja: „Azon porosz jegyzék tartalmáról, mely pár nap előtti Kopenhágában adatottat, a következőket halljuk: A porosz kormány kifejezi sajnálkozását, hogy a dán kormány visszatartotta minden határozott nyilatkozatot azon bizalmas közlésre, melyet a porosz kormány a visszacsatolandó Észak-Schleswigben lakó németek nemzetiségi biztosítása iránt tett, és hogy utalva a fenálló törvényekre és szerződésekre feleslegesnek és aggályosnak nyilvánította ezen kérdés minden további tárgyalását. Poroszország nem bíheti, hogy ezen feleletben van a kormány végleges válasza, minthogy a pusztá utalás az országos törvényekre és az általános jó akarat felemelése nem tekinthetők biztosítéknak, hogy a németek nemzeti jogai tiszteletben fognak tartatni, kivált visszamelemlésünk a multnak eseményeire. Ha Poroszország, a prágai szerződés 5-dik pontjában késznek nyilatkozott a dán lakosság nemzeti kívánalmait tekintve venni, ezáltal nem akart lemondani arról, hogy hasonló tekintetbe vételt követeljen a németekre nézve, és hogy e netalan átengedendő dán kerületek német lakosait minden nemzeti különbszerűségeikre való jogaikkal együtt, feltétlen kiszolgáltatassa, s kitegye azon veszélyeknek, melyekre még oly élénken visszamelemlézik.

Különösen pedig nem szabad Poroszországnak elfeledni, hogy Dánia alkotmányos átalakulása után a dán kormány nem is volt képes védelmezni a németeket. Ettől jövőre is félni kell. A dán kormány kétségkívül osztani fogja a porosz kormány abbéli meggyőződését, hogy a kívánt garantiák szükségessége a miatt, hogy a békés viszonyok Poroszország és Dánia között biztosítottassanak, és ne-hogy magva hintessék el hasonló meghasonlásnak, minők ennekelőtte tapasztaltattak. Végül kérdezte, vajlon hajlandó-e a dán kormány ez irányban határozott garantiákat nyújtani, és ha igen, minők lennének azok községi, helyi és egyéni tekintetben? vagy vajlon lehetetlennek iteli-e, hogy a dániai németek ilyes nemzeti jogai fenntartassanak, vagy vajlon megtagadja-e a határozott feleletet ezen kérdésre? Aztán még kimondatik, hogy az ezen kérdésekre adandó válaszlól fog függni, minő területen fogják megszavaztatni az észak-schleswigieket.”

Berlin, jun. 29. A poseni s thormi lengyel lapok azt ajánlják a lengyeleknek, hogy az észak-német parlamentbe való képviselőválasztásokban vegyenek részt.

Berlin, jul. 2. A mai „Kreuz. Ztg.” jelenti: Ha Dánia a kívánt garantiát megtagadja, s általános szavazatot kíván, Poroszország az alól nem vonandja ugyan ki magát, de arról gondoskodni fog, hogy a szavazás a németek érdekeit meg se sérthesse; a szavazást ugyanis azon kerületekre fogja szorítani, melyeket kizárólag, vagy legalább is tulnyomólag dánok laknak.

TÖRÖKORSZÁG. A Bulgáriából érkező hírek szerint ott az igazottaság tetőpontra hágott. Az összes ifjúság elszánta magát a harcra. Egy mai esti lap megerősíti, hogy a török kormány bizonyítékokkal bír, miszerint Oroszország lázította fel Bolgárországot, s hozzá teszi, hogy a török kormány ennek folytán egy élesen fogalmazott jegyzéket küldött Szt. Pétervárra.

A bolgár mozgalmakról előtünk fekvő legújabb tudósítások arról győznek meg, hogy nem egyes rabló bandák garázdálkodnak a Balkán hegy-

ségben, mint ezt a török befolyás alatt kelt tudósítások a világgal elhitetni szeretnék, hanem általános felkelés szerveztetik, melynek célja Bulgáriát a török járom alól felszabadítva, önálló királysággá tenni, melynek királya Frigyes Hohenzollern herceg, a romániai fejedelem testvére, lenne. A bécsi „Presse” június 25-ikén kelt ruscsuki tudósításból átvesszük, de nem feltétlenül, a következőket: „Egész bizonyossággal irhatom önnek, hogy a bolgár felkelés már is nagyobb arányokat öltött, mintsem azt könnyű szerrel el lehetne nyomni s Mehád basának Sistowban elküvetett kegyetlenkedés csak azt fogják eredményezni, hogy a felkelés általánosabb, a lelkesedés nagyobb s a bosszudüh irtózatossá válik. Mehád basa a török lakosokat fegyverekkel látta el s felhatalmazta a keresztények kifosztogatása és legyilkolására; tuzetenként akasztják a bolgárokat, másokat meg halálra korbácsolnak. E véres eljárás napirenden van Sistowban. Slivnóban és Sophiában szintén ki-tört a lázadás. Ide Ruscsukba sok hadifoglyot szállítottak, kik a vallás alkalmával nyíltan elmondták a felkelés célját, mely nem egyéb, mint a teljes függetlenség kivívása.

KÜLÖNFELEK.

— Az országgyűlés eloslása előtt az erdélyi képviselők több értekezletet tartottak, melyekben az urbéri perek gyors bevégezése, a szé-kely örökség feletti kérdés megoldása és az urbéri kárpótlás körüli visszaélések megszüntetése iránt három előterjesztést készítettek. Ezeket képviselő Gál János be is adta az igazságügyminiszter ő nagyméltóságához.

— Gróf Karacsai Sándor hazánkba hossz-szas bujdosás után a napokban visszaérkezett szül-öföldére, s mint halljuk, egyelőre a magánéletbe visszavonulva kíván maradni.

— Gróf Mikó Imre ő nmlga a magyar történelmi-társulat alapítókének 1000 frtot aján-dékozott.

— Miksa császár halála miatt — mint írják — a francia és bécsi udvarnál is gýaszt ü-töttek már. A hír tehát, miben mindenki szívesen akart kételkedni, valósn.

— Lapunk kiadójához egyre jönek a panaszok, hogy a királyi postákon a lapok kiszol-gáltatása rendetlenebb és bosszantóbb, mint volt va-laha. Innen a lapok a legpontosabban s legépebb állapotban adatnak fel, s némely állomásokon vagy napok mulva összeroncsolva és piszkolva, vagy néha egyáltalában ki se adják az előfizetőknek. A parajdi posta ily eljárása miatt, mint egy beküldött panasziratból látszik, már két előfizetőnk csüggedett el, s kénytelenek vagyunk mindezen postát, mind pedig a n.-váradiját ezúttal barátságosan, de nyíltan felszólítani, sziveskedjenek feladatukat a tör-vény értelmében teljesíteni, s a hazai kormány te-kintélye alatt nem adni okokat jogos panasza.

A Deák-körben f. hó 1-és-én búcsu-találkozás volt. Somsik, mint a kör elnöke, szívél-yes szavakkal búcsúzott elbarátaiktól, s indítvá-nyára a kör még Pesten volt tagjai másnap reggel Deák Ferenczhez mentek búcsúvételre. Mintegy hat-va-non voltak jelen, s Somsik Pál megható szó-noklatban adott kifejezést az érzelmeknek. Deák Ferencz búcsúszónoklatában politikai mély bölcsé-séggel elemelte helyzetünket, s különösen a külön-böző pártok állását. Szilárd kiartás, mérsékelt hig-gadság, testvéri szereteten alapuló engedékenység, a személyeskedésnek mindenkor, mindenben és mindenütt szigorú mellőzése, a nemtelen fegy-vereknek még visszatárlásként se használása, min-den elágazó erőnek a nagy főcélra: hazánk bol-dogítására szolgáló egyesítés — voltak azon elvek és eszmék, melyeket különösen figyelembe ajánlott. Ha minket sértenek — mondá — az fáj, de törjük el és ne sértünk vissza; mert abból elkeseredés és oly küzdés támadhat, mely miatt a haza, mindnyá-junk édesanyjának kára és fájdalom következik, inkább tűrjünk mi, mint szenvedjen ez! stb. Való-di nemes felfogás és bölcs tanácsok. Vajha ez a királyhágnőninnen eszmecsereknél is mindenütt irány-adóul szolgálja!

— Ő cs. kir. apostoli Felsége következő leg-felsőbb kéziratokat méltóztatott legk. kibocsátani: Kedves báró Beust! Midőn önt, mint a csá-szári ház és külügyek miniszterét hivatalában meg-hagyva, birodalmi kancellárommá kinevezem, az időpontig, midőn az államjogi viszonyok magyar koronám országai és többi királyságaim és orszá-gaim között végérvényesen szabályozva leendnek, az eddig öné ruházott miniszterelnökséget tovább viend; egyszersmind felhatalmazom önt, hogy az utóbb érintett hivatalos működés gyakorlatára hely-tettes hoozon javaslatba. Kelt Bécsben, június 27-én, 1867.

— Ő cs. kir. apostoli Felsége a kir. horvát-országai udvari kancellária vezetőjéhez következő legfelsőbb kéziratot méltóztatott legk. kibocsátani: Kedves báró Kussevich! Midőn báró Sok-ecvic József tábornagyot saját kérelmére Hor-vát- és Tótország bánjának, legfőbb kapitányának, kormányzójának, zágrábi parancsnoklő tábornoká-nak, Fiume kormányzójának és a zágrábi bánitábla főelnökének állásától, rendelkezési állapotba hely-yezve, kegyelmesen felmentem, őt hű szolgálata elismeréséül a díjak elengedése mellett Lipót-reu-dem nagykeresztjével ruházom fel. Bécs, június 27-én, 1867.

— Ő Felsége a lajhántuli birodalmi ta-nácsban képviselt királyságok és országok részére igazságügyminiszterre Hye lovagot, gróf Taaffe-t pedig a minisztertanács elnökségének helyettesévé méltóztatott kinevezni.

— A hivatalosan közölt személyváltoztatá-sokon kívül értesülünk, hogy Gablenz altábornagy horvátországi hadparancsnokká fogna kineveztetni. De a déli viszonyok valóban oly kedvezőtlen s oly aggályos magaslatra jutottak, hogy komolyan intik a kormányt, miként erőyes kezekkel legyen ezen aggályos helyzet ura. Az aggályos kifejezéssel el-

vén, még koránsem jellemezzük az alvidéki hely-zetet oly sötét színekkel, mint a minőkkel az elő-ttünk fekvő tudósítások élnek. Ma értesülünk távira-tilag, hogy a Ravanica-ban egybegyűlt szerbek Stratimirovicot szerb vajdává kiáltották. (!) E tüntetés nagyrészt a pillanat fölhevült bangula-tának tulajdonítható. E szerbek ugyanis a napok-an ültek meg a Vidov Dant, vagyis az 1389-i kossovai ütközet emléket, mely a szerb függet-lenséget (!) Murad fegyverei által törte meg. Lá-zár fejedelem esontjai, ki e napon a csatáren lelte halálát, Ravanicában Alsó Szeremségben őriz-tetnek, s ott ment végbe az említett büntetésre méltó tüntetés, mely, mint említők, részben a tör-ténelmi multban kéjelgő képzelet igazottóságának róható fel, részben pedig azon orosz emissariusok igazottasának, kik, hallomás szerint, százkantint ba-rangolják be az országot. (P. L.)

UJ POSTA.

— Róma, jul. 1. Ma reggel 490 főpap egy feliratot nyújtott át a pápa ő szentségének. A azt. atya köszönetét s megeledését fejezte ki. Szent Péter napján IX. Pius 200 olasz város küldötté-gét fogadta. Boschetti gróf egy feliratot olvasott fel, melyre a szent atya elértékenytlően válaszlott. Ma nagyszerű ünnepély lesz a Borghese villában.

— London, jul. 1. A felsőház mai ülé-sében Stratford lord a moldvai zsidók üldözésére vo-natkozó okmányok előterjesztését kívánta. Malmes-bury lord megígérte az előterjesztést. Az alsőház-ban Stanley lord az Alabama-ügyben folyó alkudo-zásokról azt mondta, hogy ezek vonatottan men-nek, de nincs ok kételkedni kielégítő eredményről; különben a kormány legközelebb előterjesztendi az ezen ügyre vonatkozó diplomatiai okmányokat.

— Belgrád, július 2. A „Vidov dan” egy pétérvári távirat közöl, mely szerint Fiume elé az ottani orosz konzul kívánatára három orosz hadi-bajó küldetik.

T. és felelős szerkesztő DOZSA DÁNIEL.

Nyilttér. *) Válasz

„a külülmegyei democraták nyilatkozatára.”

(Lásd „Magy. Polgár” 21. szám.)

Hogy Küküllőmegyében „átkos pártvi-szály” létezik, constatiroza a „M. P.” 21. szá-mában megjelent, magukat democratáknak nevezett 18 egyén nyilatkozata. Van tehát pártviszály! most, midőn nem kellene lenni, és a mi legfájdalmasabb: nem elvek, hanem „személy” felett.

Hogy állorítak, a valódi demócrát elveknék hívei, azt nem tartjuk szükségesnek bizonyítgatni, midőn éppen azon elvekért kellett közüllünk töb-beknek, a börtön setét falai között, a „politikai rab-ság” keserves perczeit éveken át szenvedni, azon elvek vezéreltek közüllünk többeket a szép olasz földre, ott, ha kell, a népjogok kivívására áldozni életüket, és most azért, hogy midőn alkotmányunkat, melyért vért, vagyont, életet áldozni készek vol-tunk, ha nem is teljesen még, de a felelős minisz-terium kinevezésében visszaállítva látjuk, elvünké, meggyőződésünké tettük, hogy ezen annyi gond-dal visszavitt alkotmányunkat csak úgy szilár-díthatjuk meg, ha felelős miniszteriumunkat, szem-ben a testvér nemzetek követeléseivel, a külföldi s különösen hazánk integritását fenyegető panszláv mozgalmakkal, odaadó önmegadással támogatjuk, mert ismerjük a miniszterium nehéz állását, s azon szomorú eshetőség lebeg előttünk, hogy válságos átalakulásunk jöhét a nemzeti létel problematikus kérdése alá, azért, hogy mi, tökéletesen és telje-sen a magyar felelős kormány szempontját tettük magunkévá, nem vádolhatunk azzal, hogy a „nép-jogok elnyomására” segédkezünk volna.

Jelen viszonyaink között minden eljárászt legparányibb erő nemzeti vesztesség; az erők céltalan pazarlása nemzeti bűn, s mégis van e me-gyének 18 demócratája, kik a megéyrt pár-tokra szaggató memorandummal léptek fel (M. P. 21. sz.), rettenetes polgárháborút kezdenek volt alkotmányos főbírák F. F. ellen, hogy miért nem tartott értekezletet... s mindenki ellen, a ki nem akar azon párthoz tartozni, mely f. év márczius 28-kán Abosfalván decretálta magát.

Nem elvek felett van itt a nézetkülönbség. Személy, „egyetlen személy” felett. A tények bizonyítanak. Küküllőmegye azon részéről, mely az abosfalvi gyűlésen nem volt jelen, az ott megte-remtett pártfegyelemnek szabad gondolkodását, s némelyek uralkodni vágyának független meggyő-ződését, alárendelni kedve nem volt a magokat de-mocratáknak híresztelték nyilatkozata által az ol-vasó világ nehegy azon tévgondolatra jőjön, hogy e megyében az, a ki nem abosfalvi demócrata, szükségképpen népjogokkal fápálkozó ari-stocratának kell lennie. Szükségesnek lát-juk a felhozott tényekkel szembe, tényeket állítani, s e végre látjuk szükségesnek felzavarodott me-gyének aligmúlt történelmet szellőztetni, hogy az olvasó megérthesse: honnan fű minálunk a szél? (Hiszszük, hogy vihar nem lesz belőle.)

Az erdélyi utolsó követválasztásokor egyik je-löltnek lépett fel Szilágyi Lajos. Okaink voltak bizalmunkat megtagadni tőle, okainkat „tények-ke” támogathatunk. Felszólítottat a visszalépésre, hogy mi is visszalépünk bizalmatlanságunk okai-nak szellőztetésével Sz. L. bizakodva ment sorsá-val szembe... kisebbségben voltunk és ő elment képviselni Küküllőmegyét Kolozsvárra. Közüllünk 14-en egy kérelmet írtak alá ellene a verifikáló bizottmányhoz és kifogásait okiratokkal igazol-ták; de a választás maga rendén történn, az nem semmisíthetett meg. Alakult azonban Sz. L. ellen egy hatalmas közvélemény, melynek nyomása miatt el kellett hagynia az országgyűlés termét, el Ko-lozsvárt.

„Ha követ nem lehetett, főbíróvá kell lennie,” ezt mondá ő, ezt mondák barátai. De azon okok, melyek miatt a követséget Kolozs-vártt kellett hagynia, most is léteznek s talán újabb fellépései által szaporodtak is. Ezért nyíltan ki kell mondanunk: valamint nem óhajtottuk követünknek, annál kevésbé óhajthatjuk főbíráknak!

*) Az e téren megjelenő cikkekért egyáltalában nem vállal magára felelősséget a szerk.

